VALTAKUNNANSYYTTÄJÄNVIRASTO

Lausunto

24.05.2017 Dnro 11/61/17

Lakivaliokunta
LaVateduskunta.fi

Asia: U 1/2017 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (rahanpesurikokset)

Valtakunnansyyttäjänvirasto lausuu asiassa kunnioittavasti seuraavaa.

Oikeusministeriön laatimasta perusmuistiosta 22.5.2017 ilmenee, että Suomi suhtautuu torjuvasti itsepesun laajempaan kriminalisoimiseen ja rahanpesurikoksen enimmäisrangaistuksen nostamiseen. Valtakunnansyyttäjänvirasto haluaa saattaa lakivaliokunnan tietoon seuraavat ministeriön muistiosta poikkeavat näkökohdat.

Itsepesun ovat saadun tiedon mukaan kriminalisoineet tällä hetkellä, Suomea ja toista jäsenmaata lukuun ottamatta, kaikki jäsenmaat. (Suomessa itsepesun kriminalisointi on soveltamisalaltaan niin rajoitettu, ettei säännöstä tiettävästi ole vielä kertaakaan sovellettu.) Näin ollen kaikki Pohjoismaat ja Saksa, joiden oikeusjärjestelmät vastaavat omaamme, ovat voineet oikeusjärjestelmänsä perusperiaatteiden estämättä kriminalisoida itsepesun. U-kirjeestä ei ilmene, mitkä periaatteet kriminalisoinnin estävät. Oletettavasti tarkoitetaan lainkonkurenssia, joka ei varsinaisesti ole oikeusjärjestelmäämme kuuluva periaate, vaan oikeustieteessä ja -käytännössä luotu kriteeristö siitä, koska esirikosta seuraavan jälkiteon voidaan katsoa sisältyvän päätekoon. Kriteeristö ei ole selkeä eikä yksiselitteinen.

Uudemmassa oikeuskäytännössä onkin talousrikosten osalta suhtauduttu lainkonkurenssiväitteisiin ennemminkin torjuvasti kuin hyväksyvästi (kts esim KKO 2011:35, KKO 2011:52, KKO 2011:93). Myös lakivaliokunta on mietinnössä 2/2012 vp, joka koski voimassa olevan itsepesusäännöksen säätämistä, katsonut, etteivät rikosoikeudellisen periaatteet muodostaneet estettä rahanpesurikosten rangaistavuuden laajentamiselle itsepesuun esitetyn tavoin. Tällaista estettä ei liene nytkään, kun itsepesua oikeusministeriön esittämin tavoin aiemmin vastus-

Käyntiosoite Albertinkatu 25 A 00180 Helsinki
Postiosoite PL 333 00181 Helsinki
Puhelin 029 562 0800
Telekopio 029 562 0888
Sähköpostiosoite vksv@oikeus.fi

taneet Saksa, Tanska ja Ruotsikin ovat sen säätäneet rangaistavaksi.

Käytännön tarvetta kriminalisoinnille tuovat myös tilanteet, joissa esirikoksen tekijät onnistuttuaan kätkemään saamansa rikoshyödyn ryhtyvät sitä käyttämään rangaistuksen kärsittyään. Rikosoikeusjärjestelmä on voimaton, jos varojen alkuperä edelleen pystytään kätkemään laillisiksi naamioidun toiminnan taakse. Tätä ei voida pitää oikeusjärjestelmämme legitimiteetin kannalta myönteisenä ilmiönä. Vastaavasti aikaisemmin ilmi tulemattomista rikoksista saatua hyötyä voidaan käyttää esteettä, jos esirikoksen syyteoikeus on vanhentunut ja rahanpesijä on esirikoksen osallinen.

Näin ollen itsepesun kriminalisoinnille on käytännön tarvetta. Kansainvälisesti ei ole Valtakunnansyyttäjänviraston käsityksen mukaan voitu todeta, että itsepesun rangaistavuus aiheuttaisi kohtuutonta rangaistustason nousua tai samasta teosta useaan kertaan rankaisemista. Muista Pohjoismaista tai Saksasta ei tällaista viestiä ole saatu.

Valtakunnansyyttäjänvirasto katsoo näin ollen, että itsepesu tulisi kriminalisoida ilman laajoja rangaistavuuden alan rajoituksia. Aikaisempaan esitykseen verrattuna soveltamisalasta on jo rajatta rikoshyödyn tahallinen hankkiminen, hallussapito ja käyttäminen.

Rangaistusten osalta Valtakunnansyyttäjänvirasto toteaa, että rangaistusjärjestelmässämme on jo nyt varsin paljon perusasteikosta tehtyjä poikkeuksia, pääosin kansainvälisperäisissä rikoksissa. Näitä ovat mm. törkeä rahanpesu, terrorismirikokset ja huumausainerikokset. Varsinaista rikosoikeusjärjestelmäämme kiinnittyvää estettä ehdotetulle enimmäisrangaistuksen korotukselle ei näin ollen ole.

Valtionsyyttäjä Ritva Sahavirta

Käyntiosoite Albertinkatu 25 A 00180 Helsinki
Postiosoite PL 333 00181 Helsinki
Puhelin 029 562 0800
Telekopio 029 562 0888
Sähköpostiosoite vksv@oikeus.fi